

TREGULV

Tre er et levende materiale med mange kvaliteter. Det lever og blir påvirket av omgivelsene.

Siden trevirke er et levende materiale vil det kunne være variasjon mellom bord i samme klasse og også variasjon mellom produksjonsserier.

Les denne miniguident og bli litt klokere før du velger gulv og gulvløsninger.

VERDT Å VITE OM PARKETT

Våre forventninger til et tregulv er svært forskjellig. Noen vil gjerne ha mye spill og liv i treet, mens andre vil ha det så rolig og ensartet som mulig.

Før man beslutter hvilket gulv man skal velge er det viktig å sette seg inn i opplysningene som leverandøren gir i den tekniske spesifikasjonen som gjelder for produktet. Det er også en fordel å få sett et representativt prøveareal av gulvet eller et godt bilde.

Innenfor produktområdet tregulv, finnes store variasjoner i både treslag og oppbygning av gulvet. Dette for å møte ulike krav til hardhet, bruksklasser og miljøer. Tregulv lages både i massive varianter i heltre, og som sammensatte konstruksjoner i form av lamellparkett.

De vanligste treslagene som brukes i tregulv i Norge er eik og ask. Tregulv selges ubehandlet eller med ulike overflatebehandlinger og pigmenteringer. Gulvet kan enten være ferdig overflatebehandlet fra fabrikk, eller skal behandles etter montering.

Denne miniguident om forventninger til tregulv tar opp temaer som man bør være obs på for å unngå skuffelser og/eller uenighet mellom kjøper og selger av tregulv.

“ Det flotte og utfordrende med tregulv er at det er levende materiale.”

SORTERINGSKLASSER

Det finnes standarder med sorteringsklasser for hvordan råvaren til tregulvene skal sorteres, og også en fri klasse som de fleste produsenter benytter seg av. Produsentene setter også selv navn på sine sorteringsklasser. I denne frie klassen definerer produsenten selv sorteringskriteriene, og råvarene sorteres etter en rekke estetiske egenskaper som for eksempel størrelse og antall kvist, men også fargevariasjon, trestruktur, sprekke og andre feil i trevirke kan det stilles krav til. Normalt vil større kvister og sprekker være fylt med sparkel.

To trestykker fra samme treslag kan ha svært forskjellige egenskaper, både estetisk og teknisk fordi treets vekstforhold (bl.a. jordsmonn og nedbør) påvirker veden. Kjerneved og yteved har ulike funksjoner i et levende tre og ulik farge, men forskjellene mellom dem er ikke av betydning for et gulv.

Det er viktig å huske at kravene til hver sorteringsklasse er maksimumskrav, og de fleste bordene vil være godt innenfor kravene. Siden trevirke er et levende materiale, vil det kunne være variasjon mellom bord i samme klasse og også variasjon mellom produksjonsserier.

“ Husk at små prøver av parketten ikke nødvendigvis gir hele bildet av hvordan parketten ser ut. Det anbefales at man ser et større areal av gulvet, enten i virkeligheten eller på bilde, før man bestemmer seg. ”

UNDERGULV – RETT OG HARDT DEKKE ER DET BESTE

Parkett skal monteres på et avrettet fast dekke. Vi forholder oss til leverandørens beskrivelser og monteringsanvisninger, samt NS 3420 og stiller følgende krav i forbindelse med undergulv:

At gulvene er avrettet og at det ikke fremkommer avvik på kul og svank større /mindre enn 3 mm på 2 meter lengde. Trykkfastheten på dekker er også viktig. Er underlaget for mykt vil det forekomme svikt og ulyder i gulvet, i noen tilfeller vil endeskjøter bli skadet. En skal alltid følge anvisninger fra leverandør av undergulvsystemet.

I forbindelse med gulvvarme i betong er det viktig å igangsette varmen før gulvet monteres. Det er imidlertid viktig å huske på, at varmen ikke er på ved montering. Kontroll av fukt i betong før legging av parketten er avgjørende.

LYSET PÅVIRKER GULVETS UTSEENDE

Motlys/slepelys fra vinduer, lamper og lignende påvirker vår opplevelse av et gulv. Gulvets overflatestruktur vil derfor bli oppfattet forskjellig avhengig av lysets påvirkning. Et tregulv skal derfor alltid vurderes ut ifra en stilling stående og uten slepelys. Videre vil lyset over tid endre fargen på treet, i hvor stor grad og hvor raskt er avhengig av treslag. Slike forskjeller vises under tepper, møbler eller annet inventar uten ben, der treet beholder sin opprinnelige farge. Dette er ikke en feil, men en naturlig egenskap ved materialet.

BEVEGELSE PÅ GRUNN AV FUKT

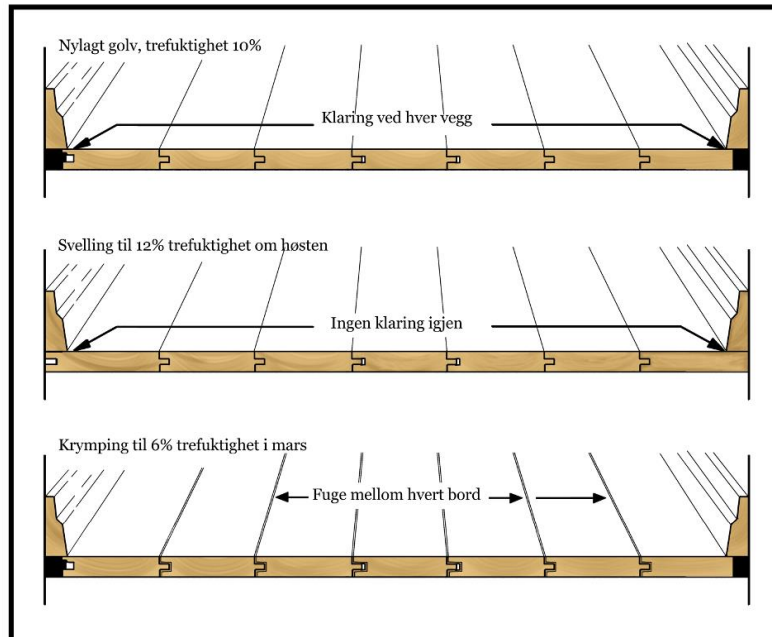
De klimatiske forholdene i Norge er i stor grad lik de som en finner for andre land på samme breddegrad som hos oss. På disse breddegrader har vi store variasjoner mellom årstidene til sammenligning mot land på sørligere breddegrader. Alle boliger bygges med ventilasjon og mange med gulvvarme. For tre som er et hygroskopisk materiale, og som sveller og krymper i takt med luftfuktigheten i omgivelsene, kan det innvendige klima være en utfordring. Sørg derfor for riktig luftfuktighet og temperatur både i leggetidspunktet og i gulvets brukstid. Anbefalt relativ luftfuktighet (RF) er på 30-60 % og romtemperatur på +18-23 °C (høyere temperatur gir tørrere inn klima). I den kalde årstiden når uteluften er kald, vil oppvarming av denne luften minske relativ luftfuktighet.

Sammen med fuktforandringer henger størrelsesforandringer. Et lamellparkettgulv kan swelle eller krympe med 3 mm pr. meter, dvs. 1,5 mm på hver side. Er gulvet lagt på gulvvarme kan endringene blir større. Denne bevegelsen vil kunne

resultere i gliper av varierende bredde mellom bordene. På vinteren når utelufta er kald inneholder den mindre vanddamp enn på sommeren og den er varm. Når ventilasjonsanlegget skifter ut luft i boligen på vinteren vil dette «tørke» inneluften på grunn av at det lave vanddampinnholdet i den kalde luften som skiftes ut og varmes opp.

Gliper mellom gulvbord og kuv som oppstår når luftfuktigheten er under 30 %, er ikke reklamasjonsgrunnlag.

Tregulv vil til enhver tid balansere med årstidens RF, slik at treet under normale omstendigheter har en fuktighet på opptil 11-12 % om sommeren og ned til 5-6 % om vinteren.

Figur 1: Tregulv skal alltid legges med avstand til vegger og faste installasjoner

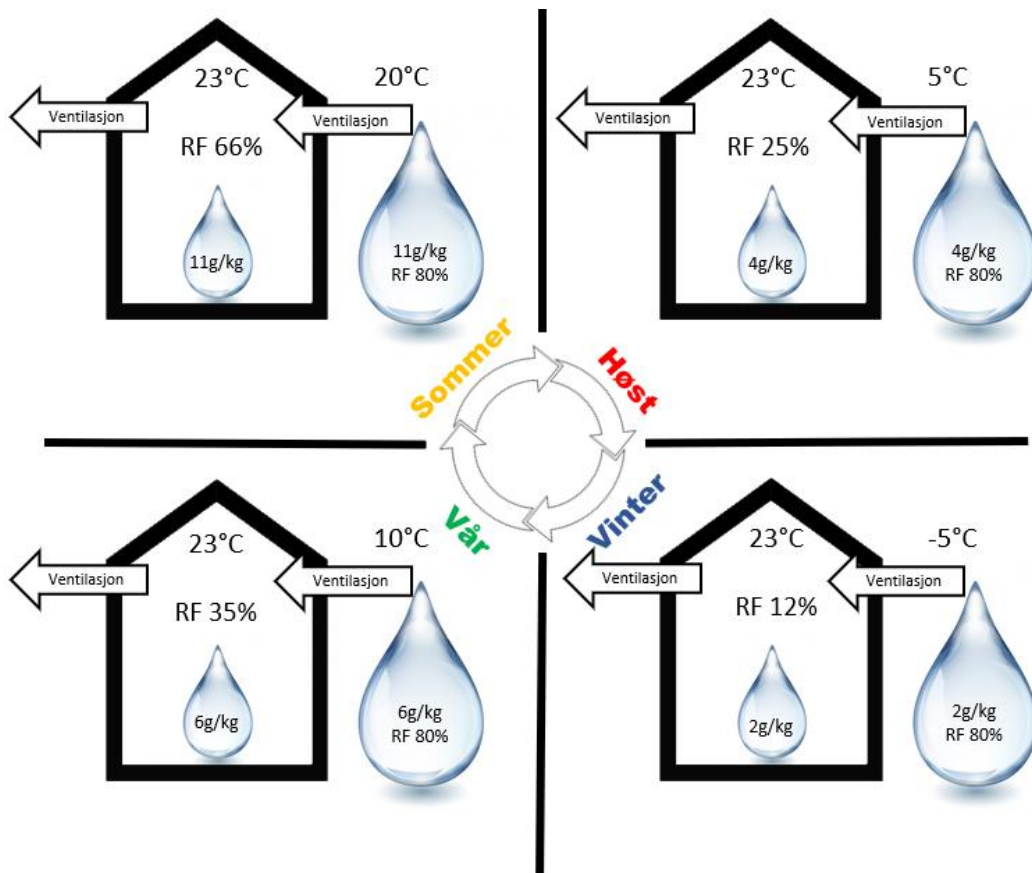
VENTILASJONSANLEGG, VARMEPUMPER OG GULVVARME PÅVIRKER LUFTFUKTIGHETEN

Alle varmekilder slik som bl.a. varmepumper og gulvvarme samt ventilasjonsanlegg påvirker luftfuktigheten. Det er ikke noe problem å montere parkett på gulvvarme hvis parketten er beregnet for det. Men det er viktig å ta noen forhåndsregler. Temperaturen på gulvets overflate må ikke overstige 27 °C, dette fordi luftfuktigheten rett over gulvet blir lavere enn i rommet for øvrig ved vanlig komforttemperatur. Dette gjelder også under tepper og møbler. Gulvvarmen må være fordelt jevnt over hele flaten. Husk å ta ned persiener på varme dager da solen også tilfører mye varme til gulvflaten. Det kan være nødvendig å benytte andre varmekilder enn kun gulvvarme i den kaldeste årstiden.

Tørt inneklime (under 30% relativ luftfuktighet) kan forårsake mer krymp og oppsprekking mellom bordene og i overflaten. Strålevarme fra ovner og peiser, samt varmepumper vil senke relativ luftfuktighet og vil dermed også tørke ut parketten. En «uttørket» parkett vil vises ved oppsprekking, da trefibrene trekker seg sammen og det oppstår kuling i bordene. Husk at jo høyere innetemperatur, jo tørrere inneklime!

Man skal være oppmerksom på at ventilasjonsanlegg fjerner fukt fra inneluften. Dermed kan den relative luftfuktigheten bli veldig lav, helt ned til mellom 10 og 20%, hvilket kan resultere i at toppsjiktet vil sprekke, noe gulvleverandøren ikke kan holdes ansvarlig for.

Ved endringer i klimatiske forhold kan det oppstå knitre- eller knirkelyder i gulvet, dette er helt normalt og er ikke et reklamasjonsgrunnlag.

Figur 2: Ventilasjon tørker inneluften fordi fuktigheten er relativ til lufttemperaturen. Illustrasjonen viser at lik mengde luft per kilo luft ute, gir ulik relativ luftfuktighet (RF) inne avhengig av temperatur ute. Årsaken til dette er at ventilasjonsanleggene i boliger gir et luftskifte på 2,5 ganger av boligens inneluft hver time.

GULVETS FORM

For gulv lagt flytende vil rommets geometri har stor betydning for hvordan gulvet vil bevege seg. For eksempel vil en kvadratisk eller rektangulær gulvflate uten gjennombrytning av søyler eller andre bygningsdeler kunne bevege seg fritt og uhindret ved skiftende luftfuktighet. Ved mange krinker og kroker, dvs. en komplisert og usymmetrisk form av gulvet ditt, anbefales det å dele opp gulvflaten med ekspansjonsfuger.

Det anbefales at det alltid benyttes minimum 15 mm gulvlist.

Det kan være uheldig å legge et flytende tregulv sammenhengende gjennom døråpning og la det fortsette inn i naborom, da man risikerer å hindre gulvets naturlige bevegelser, og det kan medføre risiko for låsing av gulvet med knirk og sprekk som resultat. Det anbefales å montere rom uavhengige av hverandre med ekspansjonsfuge eller overgangslist. Følg leverandørens anvisninger.

Tunge innredninger og fastlimte terskler kan hindre parkettens bevegelse og forårsake lokale gliper mellom parkettbord samt svikt og knirkelyder.

EGENLYD – SPENNINGSLYD FRA TRE

På sensommeren er den relative fuktigheten i hus høy og derfor økes også fuktigheten i gulvet. Dette får gulvet til å svulle, med spenninger mellom bordene som følge. Slike spenninger kan føre til årstidsbestemte knirkelyder som oftest arter seg som knitring. Lyden kan være forskjellig fra årstid til årstid fordi treet krymper og sveller på grunn av variasjon i luftfuktighet. Ofte forsvinner lydene igjen når fyringssesongen starter og den relative fuktigheten synker.

Spenningslyder fra parkett kan også forekomme etter perioder med lite trafikk på parketten (ferie, helg, natt). Lydene blir borte når man går på parketten. Slike lyder er en naturlig del av et tregulvs karakter og regnes derfor ikke som feil.

Normalt sier man at kneppe- eller knitrelyder som oppstår når man går over gulvet, men som er borte når man kort tid etter går tilbake samme vei, regnes ikke som feil.

I tilfeller der knirkelyder er til stede hele året er det viktig å finne årsaken. Årsaker kan være tregulv, undergulvet eller montering. Det kan være vanskelig å lokalisere hvor knirkelyden kommer fra, det trenger nødvendigvis ikke være selve tregulvet.

RENGJØRING OG VEDLIKEHOLD

Tregulv skal beskyttes mot smuss og søle. Det bør derfor alltid være en stor og god dørmatte ved alle inngangsdører. Husk også på å sette filtknøtter under møbelben og legg plastunderlag under skrivebords stoler. Det vil beskytte gulvet mot riper. Pass dessuten på skarpe gjenstander, spisse stiletthæler og annet som kan ripe og lage merker i gulvet. Hvis det søles væske på gulvet, må dette tørkes opp umiddelbart.

Daglig rengjøring utføres med støvsuging så sand og annet tørt smuss som kan skade gulvet blir fjernet hurtigst mulig. Vask foretas etter behov, hvor ofte vil avhenge av rommets bruk og beliggenhet. Bruk en lett fuktet klut og egnet vaskemiddel i rett dosering. Benytt aldri grønnsåpe eller vaskemiddel med slipestoffer.

Pass på gulvet så det ikke slites gjennom lakk, olje eller annen overflatebehandling. Overflaten til en parkett er ikke uslitelig og det vil derfor, avhengig av bruk, være nødvendig å etterbehandle/vedlikeholde gulvet med jevne mellomrom. Særlig gjelder dette oljede tregulv.

“Leverandørenes anvisning om rengjøring og vedlikehold skal følges, så det beste resultatet oppnås og gulvet får lang levetid.”

Dette skrevet er utarbeidet av Norsk Treteknisk Institutt og i et samarbeid mellom Boen, Tarkett AS, Kährs Norge, Pergo AS, Bo Andren Norge As.